

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE,
K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

[C – 2023/46245]

Bericht over de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023 met als titel “ State Aid SA.104336 (2023/N) – Belgium. Amendments to the capacity remuneration mechanism”

Dit bericht wordt gepubliceerd overeenkomstig:

1° artikel 7*undecies*, § 6, vierde lid van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ;

2° artikel 9, § 2, tweede lid, § 3, tweede lid van het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 april 2021 tot vaststelling van de parameters waarmee het volume aan te kopen capaciteit wordt bepaald, inclusief hun berekeningsmethode, en van de andere parameters die nodig zijn voor de organisatie van de veilingen, alsook de methode en voorwaarden tot het verkrijgen van individuele uitzonderingen op de toepassing van de intermediaire prijslimiet(en) in het kader van het capaciteitsvergoedingsmechanisme;

3° artikel 10, tweede lid, van het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling van de investeringsdrempels, de criteria voor het in aanmerking komen van investeringskosten, en de procedure van klassering.

1. Goedkeuring wijziging Belgisch capaciteitsmechanisme door Europese Commissie

De Europese Commissie heeft op 29 september 2023 de aanpassingen aan het Belgische capaciteitsvergoedingsmechanisme op grond van de EU-staatsteunregels goedgekeurd.

De beslissing van de Europese Commissie is gepubliceerd op 6 oktober 2023 en kan teruggevonden worden via onderstaande hyperlink:

<https://competition-cases.ec.europa.eu/cases/SA.104336>

2. Samenvatting

Het capaciteitsvergoedingsmechanisme, zoals ingevoerd door de wet van 15 maart 2021 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en tot wijziging van de wet van 22 april 2019 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt teneinde een capaciteitsvergoedingsmechanisme in te stellen, heeft als doel de bevoorradingszekerheid in elektriciteit te verzekeren, en simultaan de energietransitie te ondersteunen. Het capaciteitsmechanisme kent vanaf 2021 aan de hand van jaarlijkse competitieve veilingen steun toe aan eenheden die capaciteit ter beschikking kunnen stellen vanaf 2025. De “bestaande steunregeling” of “het bestaande CRM” werd goedgekeurd bij het besluit van de Europese Commissie van 27 augustus 2021 in staatssteunzaak SA.54915 (hierna “De beslissing van 27 augustus 2021” genoemd).

Op 30 juni 2023 zijn, na prenotificatiecontacten, een reeks wijzigingen (hierna “de aangemelde wijzigingen” genoemd) aan het capaciteitsvergoedingsmechanisme aangemeld.

De aanmelding betreft de beslissing van de Belgische Regering om de levensduur van twee van de zeven kernreactoren in België met tien jaar te verlengen. Hierdoor was een nieuwe goedkeuring noodzakelijk, aangezien de voorgaande beslissing SA.54915 gebaseerd was op een volledige kernuitstap.

Daarnaast hebben de aangemelde wijzigingen betrekking op (zie randnummer 10 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023):

1° strengere CO₂-emissiegrenswaarden voor begunstigden van de regeling;

2° een aanpassing van het financieringsmechanisme (in het kader van een bredere hervorming van de Belgische Elektriciteitswet) ;

3° aanpassingen aan het ontwerp van het capaciteitsmechanisme, namelijk een aanpassing aan het mechanisme van de uitoefenprijs en de indexeringsregels van de prijsplafonds en een tijdelijke verlenging van de periode waarin investeringskosten voor langetermijncontracten in aanmerking worden genomen.

De verbeteringen zoals bedoeld onder 3° betreffen onder andere de aanpassingen voorzien in volgende koninklijke besluiten:

1° het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 april 2021 tot vaststelling van de parameters waarmee het volume aan te kopen capaciteit wordt bepaald, inclusief hun berekeningsmethode, en van de andere parameters die nodig zijn voor de organisatie van de veilingen, alsook de methode en voorwaarden tot het verkrijgen van individuele uitzonderingen op de toepassing van de intermediaire prijslimiet(en) in het kader van het capaciteitsvergoedingsmechanisme, (randnummers 81- 90 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023) ;

2° het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling van de investeringsdrempels, de criteria voor het in aanmerking komen van investeringskosten, en de procedure van klassering (randnummers 72-76 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

De Europese Commissie heeft de aangemelde wijzigingen getoetst aan de EU-staatssteunregels, en met name artikel 107, lid 3, punt c), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU") en de richtsnoeren klimaat-, milieu- en energiesteun van 2022 en is tot de conclusie gekomen dat de aangemelde wijzigingen niets veranderen aan de conclusie van de Europese Commissie over de verenigbaarheid van de bestaande steunregeling in de oorspronkelijke beslissing. De maatregel blijft met andere woorden verenigbaar met de interne markt en de Europese Commissie keurt de aanpassingen goed.

De Europese Commissie stelt bovendien dat de aangemelde wijzigingen het CRM kostenefficiënter zullen maken in zijn dagelijkse functioneren en dat het CRM ook milieuvriendelijker wordt, met striktere emissiegrenswaarden voor koolstofdioxide (CO₂) die beter aansluiten op de Europese Green Deal. Bovendien zal het capaciteitsvergoedingsmechanisme ook helpen om, in het kader van het REPowerEU-plan, een einde te maken aan de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen uit Rusland.

Hierna volgt een korte samenvatting van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023. Voor de volledige beschrijving en evaluatie wordt verwezen naar de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023.

2.1 Verenigbaar karakter van de maatregel

Met betrekking tot het verenigbaar karakter met de interne markt heeft de Europese Commissie geoordeeld dat de aangemelde wijzigingen aan het bestaande CRM aan de voorwaarde van artikel 107, lid 3, c) VWEU voldoen. De ontwikkeling van economische activiteit in de elektriciteitssector wordt ondersteund door steun te verlenen aan capaciteitsleveranciers teneinde de bevoorradingszekerheid te waarborgen. Bovendien is er een indirect effect op de algemene ontwikkeling van economische activiteit aangezien zekerheid over de bevoorradingszekerheid voordelen biedt aan verschillende economische activiteiten die afhankelijk zijn van het aanbod aan elektriciteit (randnummer 131 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

De Europese Commissie heeft geoordeeld dat de regeling een stimulerend effect heeft omdat de begunstigden ervan zonder de overheidssteun bestaande eenheden niet zouden blijven exploiteren of niet in nieuwe eenheden zouden investeren. (randnummers 133 – 139 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

De Europese Commissie heeft het verenigbaar karakter van de aangemelde wijzigingen aan het bestaande CRM met de interne markt niet enkel onderzocht in functie van de staatssteunregels maar ook in functie van het relevant Unierecht. Zo is onder meer geoordeeld dat het Belgisch capaciteitsmechanisme in overeenstemming is met Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit, (randnummers 141-174 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023). De Europese Commissie concludeert aldus dat de aangemelde wijzigingen niet in strijd zijn met relevant Unierecht (randnummer 174 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

De Europese Commissie bevestigt het noodzakelijk karakter van het Belgisch capaciteitsmechanisme, rekening houdend met de aangemelde wijzigingen (randnummers 178 – 189 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023) en oordeelt dat het Belgisch capaciteitsmechanisme, rekening houdend met de aangemelde wijzigingen, gepast is om de beoogde economische activiteit te steunen op een wijze die de bevoorradingszekerheid versterkt (randnummers 190 – 194 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023). Daar het Belgisch capaciteitsvergoedingsmechanisme is ontwikkeld als een competitief biedingsproces door middel van jaarlijkse veilingen, op basis van transparante, niet-discriminatoire criteria waarbij bovendien onverwachte en ongewoon hoge of buitensporige inkomsten voorkomen worden, besluit de Europese Commissie dat het Belgisch capaciteitsmechanisme als proportioneel beoordeeld moet worden (randnummers 205 – 219 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023). De aangemelde wijzigingen inzake het vaststellen van de uitoefenprijs, de indexatie van de maximumprijs en de intermediaire maximumprijs worden door de Europese Commissie als proportioneel beoordeeld gelet op dat deze wijzigingen toelaten beter rekening te houden met toekomstige markt-tendensen zonder afbreuk te doen aan de vereiste technologie-neutraliteit, en tegelijk ook “windfall profits” tegen te gaan. (randnummer 208 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

Tot slot heeft de Europese Commissie onderzocht of negatieve gevolgen van het capaciteitsmechanisme voor mededinging en handel vermeden worden en hoe de positieve gevolgen van het capaciteitsvergoedingsmechanisme zich verhouden ten opzichte van de negatieve.

De Europese Commissie oordeelt dat steun toegekend onder het Belgisch capaciteitsvergoedingsmechanisme negatieve gevolgen voor mededinging en handel vermijdt en verwijst hiervoor naar de beslissing van 27 augustus 2021. In het bijzonder wordt melding gemaakt van de design-elementen van het Belgisch capaciteitsvergoedingsmechanisme die voorzien zijn teneinde misbruik van machtpositie op de markt te voorkomen, en dat het Belgisch capaciteitsvergoedingsmechanisme openstaat voor nieuwe capaciteit en langetermijncontracten teneinde te voorkomen dat bestaande machtpositie onrechtmatig wordt versterkt. (randnummers 224 – 240 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

De Europese Commissie oordeelt bovendien dat de algemene balans van de maatregel positief (randnummers 241 - 248 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023) is in functie van de afweging tussen de verwachte positieve en negatieve gevolgen gelet op :

1° de positieve impact op de ontwikkeling van economische activiteiten in het licht van het waarborgen de bevoorradingszekerheid (randnummer 242 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023);

2° de bijdrage aan de bescherming van het milieu in navolging van de CO2-drempels en de energietransitiebepaling zoals voorgelegd aan de Europese Commissie (randnummer 243 van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023).

2.2 Finale beslissing van de Europese Commissie

Bijgevolg heeft de Europese Commissie geoordeeld dat de aangemelde wijzigingen van het bestaande CRM de beslissing van 27 augustus 2021 van de Europese Commissie niet wijzigen en dat het Belgisch capaciteitsvergoedingsmechanisme verenigbaar is met de interne markt op basis van artikel 107, lid 3, c) VWEU.

3. Gevolg van de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023 voor de voornoemde Koninklijke besluiten

Zoals hierboven vermeld hebben de hierna opgesomde koninklijke besluiten bepaalde wijzigingen aangebracht aan het bestaande CRM :

1° het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 april 2021 tot vaststelling van de parameters waarmee het volume aan te kopen capaciteit wordt bepaald, inclusief hun berekeningsmethode, en van de andere parameters die nodig zijn voor de organisatie van de veilingen, alsook de methode en voorwaarden tot het verkrijgen van individuele uitzonderingen op de toepassing van de intermediaire prijslimiet(en) in het kader van het capaciteitsvergoedingsmechanisme,;

2° het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling van de investeringsdrempels, de criteria voor het in aanmerking komen van investeringskosten, en de procedure van klassering.

Uit de beslissing van de Europese Commissie van 29 september 2023 volgt dat de aangemelde wijzigingen zoals bedoeld in de volgende bepalingen geen onverenigbare steun uitmaken in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie:

1° in artikel 9, § 2, eerste lid, en § 3, eerste lid van het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 april 2021 tot vaststelling van de paramaters waarmee het volume aan te kopen capaciteit wordt bepaald, inclusief hun berekeningsmethode, en van de andere parameters die nodig zijn voor de organisatie van de veilingen, alsook de methode en voorwaarden tot het verkrijgen van individuele uitzonderingen op de toepassing van de intermediaire prijslimiet(en) in het kader van het capaciteitsvergoedingsmechanisme;

2° in artikel 10, eerste lid, van het koninklijk besluit van 4 juli 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling van de investeringsdrempels, de criteria voor het in aanmerking komen van investeringskosten, en de procedure van klassering.

Brussel, 10 oktober 2023.

T. VAN DER STRAETEN

